

Doonorikaart

Doonorikaardiga saab inimene väljendada oma soovi elundite ja kudede loovutamiseks ning selle teadvustamiseks. Doonorikaardi võib täita iga inimene, kui ta on nõus surmajärgselt loovutama oma elundeid ja kudesid siirdamiseks.

Doonorikaarti ei ole vaja registreerida, kuid väga oluline on teavitada oma otsusest lähedasi.

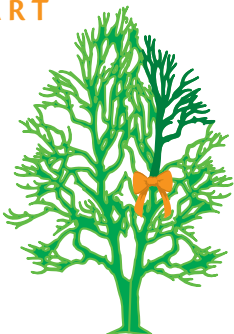
Kui olen otsustanud saada doonoriks, kas tulevikus on võimalik ümber mõelda?

Jah. Lõigake või rebige kaart puruks ja teatage sellest oma lähedastele. Midagi muud pole vaja teha.

Kandke kaarti endaga kaasas nagu ID-kaarti või juhiluba ning teavitage oma otsusest ka lähedasi.

DOONORIKAART

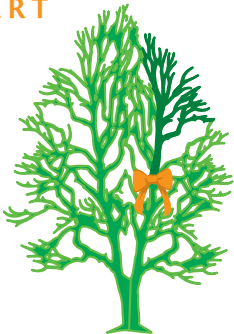
Suurim kingitus on elu

Andke teine doonorikaart oma pereliikmele, sõbrale või tuttavale

DOONORIKAART

Suurim kingitus on elu

Selleks, et Eestis arendada kudede ja organite siirdamise-alast meditsiinilist tegevust, teadustööd ja elujaatavat suhtumist ühiskonnas, asutati 2002. aastal Eesti Kudede ja Organite Transplantatsiooni Ühing – EKOTÜ.

www.elundidoonorlus.ee

lisainfo:

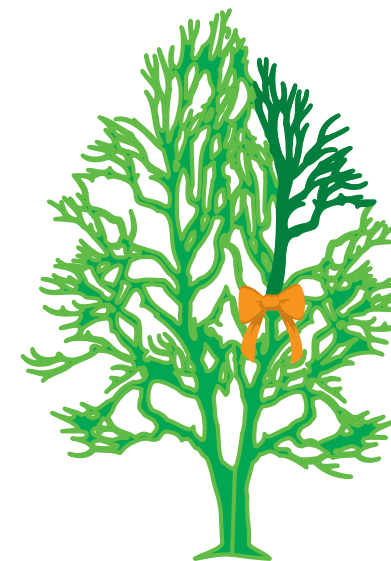
e-post: koordinaator@kliinikum.ee
telefon: 731 8274

Väljaandja: Eesti Kudede ja Organite Transplantatsiooni Ühing

Toetajad:

DOONORIKAART

Suurim kingitus on elu

Doonorikaardiga väljendate soovi loovutada oma elundeid ja kudesid siirdamise eesmärgil. Kui teadvustate endale, et võite pärast surma päästa teise inimese elu, pole teil raske otsust langetada. Kui teid ei saa päästa enam ime, võite imet teha teie ise ja päästa teise inimese elu. Võib juhtuda, et päästetakse teid.

“Ärge võtke oma organeid taevasse kaasa. Seal teatakse, et neid vajatakse maa peal.”
Paavst Johannes Paulus II

Mis on siirdamine? Kes on doonor? Kes on retsiipient?

Elundite e. organite, kudede ning rakkude siirdamine on tänapäeva meditsiinis igapäevane tegevus.

Kui inimese mõni eluliselt tähtis organ või kude enam ei tööta, võib teda aidata teiselt inimeselt e. doonorilt saadud organi või koe siirdamine.

Siirdamine on elus- või surnud doonorilt eemaldatud elundi, koe või rakkude raviotstarbeline ülekandmine teisele isikule e. retsiipientile. Inimest, kellele elund või kude siiratakse, nimetataksegi retsiipientiks. Siirdamist vajavad haiged registreeritakse ootelehel.

Edukas siirdamine parandab patsiendi elukvaliteeti ja pikendab eluiga. Sageli on see kõige tõhusam ja ökonoomsem raviviis.

Doonoriks võib olla surnud inimene, kes oma eluajal on väljendanud soovi loovutada surmajärgselt elundeid. Surnud isik võib olla doonoriks ka siis, kui puuduvad andmed, et ta oli eluajal selle vastu. Samuti võib doonoriks olla elav inimene, kes loovutab ühe neeru vaba tahte alusel siirdamiseks lähisugulasele. Siirdamise eesmärgil saab loovutada ka tüvirakke.

Ajusurmas inimese organ võib päästa teise inimese elu

Kui haiguse või õnnetuse tõttu saadud ajukahjustuse tagajärjel peaaegu enam ei funktsioneeriks ja inimest päästa ei saa, siis võivad tema terved organid ja koed aidata teisi inimesi.

Meditsiiniliselt tähendab ajusurm seisundit, mille korral inimese peaaegu on tagasipöördumatult lõpetanud talitluse ning südametegevust ja hingamist toetatakse kunstlikult aparaatide ning ravimite abil. Nende väljalülitamisel kaovad kõikide elundite funktsioonid. Ajusurma diagnoositakse testide kompleksi abil mitme eriarsti osavõtul.

Doonorilt viiakse läbi erianalüüsid, et määrata, kellele siirdamist ootavatest haigetest sobivad doonori elundid kõige paremini. Elundeid eemaldavad kirurgid haigla operatsioonitoas. Elundite väljavõtmisega surnukeha ei moonutata. Samuti ei põhjusta kosmeetilist defekti sarvkesta eemaldamine silmadelt.

Siirdamine on meditsiinis laialdaselt levinud tegevus

Eestis toimub kõige enam neerude, silma sarvkesta, veresoonte, luude ja tüvirakkude siirdamisi.

Neerusiirdamisega alustati Eestis 1968. aastal. 2008. aastal teostati 57, 2009. aastal 53 ja 2010. aastal 39 neerusiirdamist.

2011. aasta kevade seisuga on Eestis siiratud üle 880 neeru. Siirdamist ootab ligikaudu 50 inimest.

Maksasiirdamine on maailma meditsiinis laialt levinud tegevus. Eestis tehakse lastele või täiskasvanutele kuni 4 maksasiirdamist aastas.

Kopsusiirdamisprogrammiga alustati Tartu Ülikooli Kliinikumis 2007 aastal. Rahvusvahelise koostöö tulemusel siirati esimesele Eesti kodanikule kopsud Viini Ülikoolikliinikus 2009. aastal. Esimene kopsusiirdamine Eestis toimus 2010. aasta oktoobris.

Silma sarvkesta siirdamine võib paljudele pimedaks jäänud inimestele anda tagasi nägemise. Alates 2002. aastast on Eestis siiratud 40-65 sarvkesta aastas.

Veresoonte siirdamisega on Eestis tegeletud üle 30 aasta. See võimaldab ravida südame ja jalgade vereringehäiretega patsiente.

Kudedest siiratakse veel erinevaid **luud ja kõõluseid**.

Tüvirakkude e. luuüdi siirdamisi on Eestis tänaseks tehtud enam kui 250. See protseduur teeb võimalikuks tervistumise raskete vereloome ja lümfisüsteemi haiguste korral.

Maailmas tehakse ka südame, kõhunäärme e. pankrease, soolte, südameklappide ja naha siirdamisi.

Siirdamine on seaduslik

Inimpäritolu elundite ja kudede käitlemise ja siirdamise tingimused ja korra ning järelevalve kehtestab Rakkude, kudede ja elundite käitlemise ja siirdamise seadus (<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12980151>).

Järelevalvet kudede ja elundite käitlemise ja siirdamise üle teostavad Tervishoiuamet ja Raviamet. Kudede ja elundite loovutamise eest tasu pakkumine ja ainelise kasu saamine on keelatud ning karistatav vastavalt Eestis kehtivatele seadustele.

Siirdamisega tegelevad ainult vastavat käitlemise tegevusluba omavad haiglad.

Edukalt siiratud organ on kingitud elu

Eestis eemaldatakse surnud doonorilt elundeid ja kudesid siirdamiseks juhul, kui inimene oli eluajal avaldanud taht loovutada surma järel elundeid ja kudesid, või kui puuduvad andmed selle kohta, et ta oleks olnud selle vastu.

Enne elundi eemaldamist on arstid kohustatud küsima nõusolekut perekonnaliikmetelt või teistelt lähedastelt.

Teadlikuna inimese eluajal tehtud otsusest on lähedasel palju kergem sellist nõusolekut anda.

Surnud isiku eluajal väljendatud arvamuse puudumise korral, selgitatakse surnud isiku tahe välja tema lähisugulaste või faktilise abikaasa kaudu.

Kui elundite kinkimise otsus on varem langetatud, saavad omaksed seda soovi kriitilisel hetkel kinnitada.

Inimesed, kes on nõustunud hukkunud pereliikme elundite siirdamisega, on öelnud, et see otsus andis neile jõudu raskel hetkel vastupidamiseks.

Elundidoonorlus on omakasupüüdmatu tegevus, selle eest tasu ei saada. Samas on see võimalus anda teistele midagi hindamatut olukorras, kus inimest ennast kahjuks päästa ei ole võimalik.

Positiivne suhtumine siirdamise lähtub elujaatavast hoiakust - see on ühiskonna arengut peegeldav küsimus.

Kõik suured maailma usundid aktsepteerivad organite siirdamist (ka Jehoova tunnistajad). Vaid sintoism ja mustlased ei ole selle poolt.

Kandke kaarti endaga kaasas nagu ID-kaarti või juhiluba ning teavitage oma otsusest ka lähedasi.

Olen nõus surmajärgselt loovutama oma elundeid ja kudesid siirdamiseks

Perekonna ja eesnimi (trükitähtedega)

Isikukood

Kuupäev ja aasta

Allkiri

Andke teine doonorikaart oma pereliikmele, sõbrale või tuttavale.

Olen nõus surmajärgselt loovutama oma elundeid ja kudesid siirdamiseks

Perekonna ja eesnimi (trükitähtedega)

Isikukood

Kuupäev ja aasta

Allkiri